ԷՒՐԱՍԻԱ ՑԵՐԻ — ԹԻՒ — 42 — ՇԱԲԱԹ — 12 ՕԿՏՈՄԲԻՍ 1867

ԾԻԱԾԱՂ

Տարեկանն է 30 ղրշ. վեցամսեայն 15 ղրշ. կանխիկ. Հասը 30 փր. Առանձին թիվերը վերարերեալ դուռ թեանց և ծանուցմանց տողը մէկ անգամ. համար 1 ½, երկու անգամու համար 1 ղուրուշ է.

ԼՐԱԳՐԻ

Դուրս երթալիքներուն ծախքը բաժանորդաց վրայ է.
Լրագրին վերարերեալ որ և գրուած պէտք է ղրկուիլ առ Տիոքրէնն կ. Պոլիս. Մեծ մաղի ժօտ Արփաճըլար թիւ 26.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ընթեալ Սիրակի առաւօտ Ազգ. Հիւանդանոցի մատուռին մէջ Ս. Պատարագ և պաշտօն մատուցանելէն ետև, Պատարագիչ Տիրանեան Գեր. Սրբազն Վարդապետն և դպիրք և բոլոր հանդիսականք մէկ տեղ նոր չինուելու վարժարանին հիմնարկութիւնն ըրին արարողական հանդիսիս: Յետ քանի մի ճարտասանական բանուորներով մէկ տեղ գրեթէ բոլոր ժողովուրդը ազգասիրական ոգւով այնպէս աշխատեցան, որ մէկ չաբաթուան գործ յառաջ գնաց:

Ամէն կերպ գովելիեան իրաւամբ արժանի է ազգասիրական այս եռանդը զոր ցուցին այն օր մեզ որ ասէր ազգայինք, և ուրիշներուս ալ բարի գործոց մասնակցելու նախանձախնդիր օրինակ: Վասն այսոյ ենք որ այս եռանդը ուրիշ Ազգասիրաց ալ ազդելով թէ այսպէս անձնական աշխատութեամբ և թէ նիւթական և դրամական առատաձեռնութեամբ, չատով պիտի աւարտի այս մեծնախարար չինուելիքը: և ազգային պատասպարանիս մէջ ամէն կ'երթ խնամելոց ըստ արժանւոյն հանդիստ գտնելովը և գիւրաւ դարմանուելովը արիացան տեղւոյեան, նպաստատուց ազգասիրաց պատիւ ու փառք պիտի բերէ պատասպարիչ հաստատութեանց ազօթիւքն ու օրհնութեամբ:

—Ներսէս Վ. Երբ րդութեան գուրի ի գաւիթին վրայ չինուելիք չէնքերուն վէճը գաղրած աւարտած ըլլալը արդէն ծանուցած ենք Աւարտութեամբ կը լինինք որ Օշարքան ճարտարապետ Մկրտիչ Ըղալի առաջնորդութեամբ ազգային գործատուր եղբարց ձեռօք սկսեր է չինութիւնը և սրտանց կը յաջանք ո առանց ո և իցէ արգելքի օր յառաջ աւարտի. ու Ներսէս ազգայն վարչութեան գիւրութիւն ըլ մասնակորէն որ այն մեծահամբաւ և ամէն կերպիս գիւրութիւն ունող թաղին մէջ եղած վարժարանները ըստ արժանւոյն խնամելով, ապագին արդիւնաւոր և ճշմարիտ գաստիարակող անդամներ պատրաստէ. որմէն մինչև ցարդ ետ մեացած ըլլալուն տրտունջներն ալ անհետանան և ազգային մէջ այլ ևս տեղի չտանին անցելոյն ցաւագին դէպքերը:

— —

. . . Խմբագիր

Հաճեցէք ձեր . . . լրագրոյն մէկ անկիւնը մէջ գետեղել այն իրական մեր տեսութիւնը, որ մեր ճամբորդութեանը մէջ ունեցանք յորմէ ճշմարիտ Ազգասէրք ըստ մասին պիտի ուրախանան, և ըստ մասին պիտի տրտմին:

Յունվար 19 ին Օշականէն ճան այ եղանք և Սիրակի օրը պօղճա ատա և Ըղի ինէ անուանեալ դիւղը հասանք. որ ուրիշ ազգերէն զատ կայ Հայոց ալ էն 50 – 60 ի չափ տուն փոքրիկ եկեղեցի ը. մէկ Վահանայ ը՝ և անձ մը վարժապետ անուանեալ և տրուած գաւառը հասարակ ընթերցուած . . . Բայց ցաւալին այս է որ Հայ մանկտիներէն Տաճկաց մզկիթները կը ղրկին խնամք ուելնուն համար. Շատ խրատներ տուինք այս ազգակորուստ չարիքէն զգուշանալու համար:

Երթ օրէն հաքը Ջանաք քալէ եկանք. Հոն տեղի վարժարանի վրայ քանի մ՚ինութիւններ ունեցանք թէպետ և Ըրժանաւոր Դասիքի անուն ուսումնական վարժապետ մը ունէին, սակայն աշակերտները հիմնովին անչէտ մնացեր էին ամենայն մասամբ, և հիմա վարժապետ կ՚ուզեն իրենց համար. կարծելով որ այս տգիտութեան պատճառը վարժապետներն են, ընդ հակառակն 22 տարիէ ի վեր իրենց անմիաբան և խռովարար ընթացքը ըլլալը չեն տեսներ. վայ ան վարժապետին որ կուզէ արատաւորուիլ, թող կապուի առանց հրաւէրին. և հոն Տէր Պօղոս անուանի քահանայ մը կայ որ Ջանաք քալէ ի հրդեհէն վառուելու կրպնեցուն համար՝ Ուր ազան Պատրիարքէն կնքեալ առար մը առնելով ազգութիւն կը հաւաքէ յաղնուն պրեցկլոց քանի մը քաղաքներէ և գարձած ժամանակը հաւքուած ոգորմութեան մեծ մասը իրեն և փքր մասը մահտեսի Յարութիւն Ըղա Տպրեանին յանձնելով. ժողովրդեան մէջ ատելութեան և խռովութեան դուռը կը անոյ, բնաւորիր ժողովուղ անձինքը ոճաց ոչն հնչմամբ իրենց ղրկուելին կը բողքեն, ականջ ունցողը թող լէ Ընկէ ելանք երթ օրէն հաքը ի Սեվիպօլ և հոն ազատասար Պատրիարքականի վարժապետ ը տեսանք և անաչառ քննութիւն ընելէ հետ չրինք միայն չոր ուշակ բան տեսանք քրածնութիւնը աւարտած, և ոչ ուրիշ ան ը. թէպետև լաւ լրաց մէջ շատ ը ընդունելի կարդացինք, բայց մենք արհնեցինք ուչ չատանք. ուշց այշափին ալ հնարհակալ եմ քանզի ուկէ ալ զուրկ էինք անանք. Ընկէ ալ Պօլիս հասանք և ապա կա ը ընդհիւ. Իւ կիւտարու ճնարանի Իւր ամէ օրուան քննութեանը ժամանեցինք և հոն անպատրաստից շարադրութիւնները ըրլ տուինք աշխարհապատճէն ի գրատան քանի ը աշակերտց և թուապանութեան փորձն ալ ըրինք. Լիովին ընդհակառակ եմ այս աշակերտներէն և իմ գոհութիւնս կը յայտնեմ: Բայց ի մասին հաւատոյ գաւանութեան որոնց անլիտութիւնը տեսնելով ցաւեցայ սրտի ժամբ: Տ՛ուր Ըստուած մեր ազգին մէջ անաչառ տեսութիւն ունեցողներ չատնալով՝ ճշմարտութիւնը թագաւորէր. և չէինք նմանական շահը փառքը և գահը փնտռողներ՝ այլ ժողովրդեան օգուտը:

8 Օգոստոս 1867 Ս. ԱԲԻԿԵԱՆ
Կ. Պօլիս

Նամակիդ իր չարկածը հիմիկու իսկ՝ բէն կամ իրմէ օգին բէն գուցա գաւառ տան ը կընէ վերդը՝ ալ խօ՛ըուն վիր ը կ՚օնա իտութեան վրայով: Ըստ մեզ նեղուիլ ես իրեն հա ակին որ դրեթէ ծերութեան է. բայց չգիտեմ թէ Կ. Պօլսոյ երիտասարդութիւնն ալ նեղողատաբար պիտի կարդայ գրածդ, թէ ոչ Իզմիրինն պէս անխնամ պիտի թողուլ զինքը այս հասակին. ըսինք նաև բազմաթեայ աշխատութենէն ետև: Տեսնենք . . .

Երդի կեղծ ուղղափառութիւն. հաշուեկիտութիւն, քաղաքագիտութիւն, վիճաբանական փիլիսոփայութիւն են, որպէս զի ալֆրեդ կապկասատակը խաղանք, կրկնատուփերի ընորհիւ կրկին ազգին կուտիկները չկերցնենք, կենակցութեան առեն բօլիթիքի վրայ խօսինք, կրօնքն ու քաղաքականութիւնը իրարմէ զատենք, մենք որ վրանիս նարան ու թուղթը. խմոցքն ու ոտքնին, տեղ տեղ ալ սատրիչն ու մանկլան և սատնի արդիւնքաւոր յարթլրնիս ասոնց ըրած ունինք զբօսարանաց նաև բանի ու գործի տեսնելիս անգամ: Օշական ունել և գոյն ընդունելը հին առած է, և ան կրկնող մեռնելին ալ անուանի է:

Հին առենը ուղղահանն ու սեռականը էֆենտին ու պէյլը, խանում ու ջըջըվոնին չէին առներ հիմա ալ քրիստոնէական վարդապետութիւնն ու յարցականութիւնը. ծօխոմն ու զբօսարանատուն չեն առներ: Վաղնը գովելուելը, գնահատելի ոչխարը կամ ընդ ամենայն ամենայն ըլլալ ոչ թէ գնահատի այլ նորա տէրը և հետևարար ալ հայը չհաւնի է: Ապա թէ ոչ մեր բարկանի Իզմիր, և մենք իրենք ալ հոս տեղ չունինք:

—Հռոմէական Հայոց հոգևոր ընդհանուր Պատրիարքը Պապէն Պիոկիոյ Հռոմի վեհափառ Պապը կոնստանդիանոս ալ անուանուելով, Աստուածային քաղաքական հաստատութեան օրը և բազմութեան ազդեցութեամբ իրեն յատկացեալ կոթողական պանծը ընտրեցին իրեն:

Կըսուի թէ Կ. Պոլսոյ Ընդհանրութիւնը Օրթոտոքս փոխ Ինքն կ՚ելլն և ի ընտրի Ընդհանր. ամէն փաշային Ձանը ընծան՝ր պիտի մատուցանէ զորոնք Կ. Պապը կընուիրէ Կ. Պոլսոյ գաւառացը նաև Ե իպտոսի մէջ Հռոմէական Հայոց լաւ պաշտպանութիւն ցուցուած ընդունելու համար:

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԻՆՉ ՁԱՆՐԱՑ ԲՈՒՆԵԼՈՒ Է ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆՑ ԹԱՄԱՆԱԿ

"Բայց պիտի ըսես դուն. ասելն պէտք է ուրիշներուն պէս ընել" Ո՞նչ, ուրիշներուն պէս ընել. ահա այն աղէտալի պատճառանքն որ միշտ առն բան կորուսած է, վասն զի բուն իսկ իրողութեանց զօրութեամբ այս վերջավանց թշուառ ժամուն անունք որ օրինակի ը՝ հետևիլ կը կարծէն, մինչդի առն իրենք են օրինակ տուողը: "Ուրիշներուն պէս կընենք" կըսեն Պետրոս, "Ներկայիս Յովհաննես: Հարցուր առանց. "Որ են ուրիշներ ըսածդ" կը պատասխանէ. "Իրան-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ
ԿԱՄ
ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅՈՑ ԱՇԽԱՐՀԻՑ
ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՆԴԷՍ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ
ԿԱՄ
ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅՈՑ ԱՇԽԱՐՀԻՑ
ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՆԴԷՍ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ
ԿԱՄ
ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅՈՑ ԱՇԽԱՐՀԻՑ
ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՆԴԷՍ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

(Հ. Տիգր. Տիս. թիւ 41.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ
ԿԱՄ
ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅՈՑ ԱՇԽԱՐՀԻՑ
ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՆԴԷՍ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

Ընդունելի՞ է արդեօք որ մեր ազգային դպրոցներուն մէջ ուսուցանուի պատմութիւն մը, որ ոչ միայն ամենեւին չհամապատասխանէ ազգին ոգւոյն եւ ազգային զգացմանց, այլ եւ ընդհակառակն՝ ամէն առիթ ի գործ դնէ ազգին ոգին ոտնակոխելու եւ անոր զգացմունքները վիրաւորելու համար։ Ընդունելի՞ է արդեօք որ մեր ազգային դպրոցներուն մէջ ուսուցանուի պատմութիւն մը, որ ոչ միայն ամենեւին չհամապատասխանէ ազգին ոգւոյն եւ ազգային զգացմանց, այլ եւ ընդհակառակն՝ ամէն առիթ ի գործ դնէ ազգին ոգին ոտնակոխելու եւ անոր զգացմունքները վիրաւորելու համար։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀՈՂԵՐԸ

Ա

Ամեն տարի, երբ գարնան արևը սկսում է տաքացնել հողը, ես ինձ համար մի նոր աշխատանք եմ գտնում։ Ես գնում եմ հայրենիքի հողերը։ Ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչպես են նրանք ապրում, ինչ են մտածում, ինչ են երազում։ Ես ուզում եմ լսել նրանց ձայնը, որ ինձ համար ամենից հարազատն է աշխարհում։

Ես գնում եմ Արարատյան դաշտ։ Այստեղ հողը սև է և ճարպիկ, ինչպես հարսանեկան աղջկա հոնքը։ Այստեղ ամեն մի թիզ հողի համար մարդիկ դարերով կռվել են։ Այստեղ ամեն մի քար, ամեն մի ակոս պատմություն ունի։

Ես հանդիպում եմ մի ծերունի գյուղացու, որի անունը Գրիգոր է։ Նա իր կյանքի վաթսուն տարին անցկացրել է այդ հողի վրա։ Նա ասում է ինձ.

— Ես այս հողը ոչ միայն հայրերից եմ ժառանգել, այլև որդիներից եմ փոխ առել։ Ես գիտեմ, որ ինձանից հետո էլ մարդիկ պիտի ապրեն այստեղ, և ես ուզում եմ, որ նրանք ինձ չանիծեն։

Ես հարցնում եմ նրան, թե ինչպես է նա հասկանում հայրենիքի հողերը։ Նա պատասխանում է.

— Հայրենիքի հողերը նման են մայրական կաթի։ Եթե դու սիրում ես հողը, հողը էլ քեզ կկերակրի։ Եթե դու նրան թողնես անտեր, նա էլ քեզ կթողնի սովի մեջ։

Ես գնում եմ Սևանա լճի ափերը։ Այստեղ հողերը ավելի թեթև են, ավելի ավազոտ։ Այստեղ ամռանը շատ տաք է արևը, և ամեն կաթիլ ջուր թանկ է։ Ես հանդիպում եմ մի կնոջ, որի անունը Աստղիկ է։ Նա ասում է ինձ.

— Մենք ամեն առավոտ վեր ենք կենում արևից առաջ, որ ջուրը հասցնենք մեր արտերին։ Ես ուզում եմ, որ իմ աղջիկը էլ սովորի այդ աշխատանքը, որպեսզի հողը չկորչի մեր ձեռքից։

Ես գնում եմ Ալավերդու կողմերը, որտեղ հողերը կարմրավուն են և լի են պղնձի հանքերով։ Այստեղ ես հանդիպում եմ մի երիտասարդ հանքագործի, որի անունը Արամ է։ Նա ասում է ինձ.

— Ես ստորգետնյա աշխատանքից հետո, երբ դուրս եմ գալիս, ուզում եմ տեսնել կանաչ հող և ծաղիկներ։ Ես ուզում եմ, որ մեր հողերը ոչ միայն հարուստ լինեն, այլև գեղեցիկ։

Ես գնում եմ Լոռի, որտեղ հողերը կանաչ են և խոնավ։ Այստեղ ես հանդիպում եմ մի կին, որի անունը Նվարդ է։ Նա ասում է ինձ.

— Մեր հողերը մեզ սովորեցրել են համբերություն։ Ես սերմ եմ ցանում և սպասում եմ, որ ամառը հասունանա։ Ես ուզում եմ, որ իմ թոռները էլ սովորեն այդ համբերությունը։

Ես գնում եմ Ջավախք, որտեղ հողերը լեռնային են և քարքարոտ։ Այստեղ ես հանդիպում եմ մի ծերունի հովվի, որի անունը Սարգիս է։ Նա ասում է ինձ.

— Ես իմ ոչխարների հետ անցնում եմ լեռներով, և ամեն տեղ, որ ես տեսնում եմ հայրենի հող, ես ուզում եմ իջնել և համբուրել այն։

Ես գնում եմ Շիրակ, որտեղ հողերը ընդարձակ են և հարթ։ Այստեղ ես հանդիպում եմ մի կնոջ, որի անունը Հռիփսիմե է։ Նա ասում է ինձ.

— Մեր հողերը մեզ հետ են խոսում։ Նրանք գիտեն մեր ուրախությունները և մեր արցունքները։ Ես ուզում եմ, որ իմ թոռները էլ լսեն այդ խոսքը։

Ես գնում եմ Սյունիք, որտեղ հողերը սարդագույն են և ամուր։ Այստեղ ես հանդիպում եմ մի երիտասարդ գյուղացու, որի անունը Տիգրան է։ Նա ասում է ինձ.

— Ես ուզում եմ, որ մեր հողերը լինեն ոչ միայն հարուստ, այլև գեղեցիկ։ Ես ուզում եմ, որ մեր գյուղերը ծաղկեն, և մեր երեխաները մեծանան այդ ծաղկի մեջ։

Ես գնում եմ Վայոց ձոր, որտեղ հողերը ամենաբերրին են։ Այստեղ ես հանդիպում եմ մի ծերունի այգեպանի, որի անունը Հակոբ է։ Նա ասում է ինձ.

— Ես իմ կյանքում տնկել եմ հազարավոր ծառեր։ Ես ուզում եմ, որ նրանց ստվերի տակ իմ թոռները հանգստանան։

Ես գնում եմ Տավուշ, որտեղ հողերը անտառապատ են և խիտ։ Այստեղ ես հանդիպում եմ մի կնոջ, որի անունը Անահիտ է։ Նա ասում է ինձ.

— Մեր հողերը մեզ սովորեցրել են սպասել։ Ես սպասում եմ, որ իմ որդին վերադառնա զորությունից, և մենք միասին աշխատենք այդ հողի վրա։

Ես գնում եմ Գեղարքունիք, որտեղ հողերը ալքայլ են և ամուր։ Այստեղ ես հանդիպում եմ մի երիտասարդ հովվի, որի անունը Արտակ

Կըսուի ալ թէ Օգոստափառ Կիպրիսկոսը ինքնագիր նամակաւ Ն. Կայսերական Վեհափառութիւնը կ. Պոլիս հրաւիրած է տեսութիւն մը ընելու բաղձանօք:

Ըլլա պաշտօնով անցած օրեր ուրիշ մը պիտի զրկուէր, սակայն կըսուի թէ վերջը արտաքին գործոց Խարձր. Պաշտօնէին երթալը յարմար և կարեւոր գտաւեր է:

—Դանուբեան Կուսակալութեան արտաքին քաղաքականութեան տեսուչ Օսման Վահիտ. Կիպրիոս Կիպրիսին Իւլայի երկրորդ ատիճան և երկրաչափութեան տեսուչ Մխիթարճեան Մուհ. Կէորգ Կիպրիսին՝ ալ երկրորդ կարգի պաշտօնատարութեան երկրորդ աստիճան ընորհից Կայսերական Հայրապետ Կառավարութիւնը Իրենց հաւատարիմ ծառայութիւնն՝ը վարձատրելու՝և քաջալերելու համար:

—Վարիզի տիեզերական արուեստահան դէպ՝ն մէջ փառաւոր մրցանակաչխութիւն կատարուելով Օգոստոս 1 ըստ նոր տոմարի. Կգիպտոս բամպակին համար առաջին մրցանակ տրուելը է:

—Օտեսայէն ցորեն բեռցած Իտալական նաւ մը Սև Ծովու նեղուցն ցամաքն իյնալով, նաւապետան ու վեց նաւատի կեանքերնին կորուսեր են:

—Երկուշաբթի օր Տօլմա պաղչէի Կայսերական պալատը Տէրութեան բարձրաստիճան պաշտօնէից ժողով մ՝եղաւ ի ներկայութեան Օգոստափառ Կնքնակալին, ուր կը լսուի թէ բարեկարգութեան վերաբերեալ խորհուրդ ըլլալով, մօտ օրեր Հաշիթը Հիւմայուն մը պիտի ելնէ:

—Երեքշաբթի օր Յունաց Ս. Պատրիարքը Խտարվի Մեծը Բարձր. Խոմիկիլ փաշային երթալով, Ն. Բարձրութիւնէն յարգական ընդունելութիւնը վայելեր. և Կգիպտոս գտնուած Յունաց կրօնական գործոց վրայով ալ խօսքեր տեղի ունեցեր են:

Կըսուի թէ մինչև ամսոյս վերջը Ն. Բարձրութիւնը Մայրաքաղաքս պիտի ժողվի և անկէետև պիտի ուղևորի Աղէքսանդրիա:

—Ապրակի օր Ուեմպըրլա, և Երկուշաբթի օրն ալ Ալբէրթ անուն Ընքնունական շոգենաւները կրեռէին Մայրաքաղաքս հասան:

—Լեռնտի մէջ կը կարդանք թէ Թունա գաւառի կուսակալ Ալսեմ. Միհհատ վաչան Պուլղարիստանի Սոֆիա քաղաքին մէջ վրդովմունք մը եղած ըլլալուն և հասարակաց խաղաղութեան համար հոն զօրք զրկելը Ն. Պռան հնազդաբեր իմացուցած էր. ուստի Կառավարութիւնը շոգենաւով մը զօրք և ռազմամթեր զրկեր է, Կայսերական զօրաց երկրորդ բանակը ատուարացնելու համար:

—Հոկտեմբերի օր Պաղչէ գափուէն անցուցնելով Ամերիկացիութեան գունդն կապուած երկու մարդ տարեր են, որոնց համար կըսուի թէ Լֆթեր կամ Մանօլ ազազակապատաց ընկերներէն են և Պէնկլ զիւղի Հայերը բռներ են: Մանօլին ալ բռնուելը կըսուէին, սակայն ինչ կիրպով ձեռք անցնելը դեռ չիմացուեցաւ:

—Ասյս շաբթուան տեղական լրագիրք գաւառական պաշտօնէից փոփոխութիւններ շատ հրատարակեցին, որոնք որ ըստ նոր կարգադրութեան Ա. Լրյակէթներու համար կարևոր էին. Խակ Լեռնտ Հերալտ Կառավարութեան Պաշտօնէից մէջ ալ մօտ օրեր փոփոխութիւն տեղի պիտի ունենայ, և հասարակութեան մէջ տարածուած այս լուրը օրէ օր ստուգութիւն և կարևորութիւն ստանալու կըսուած է, կըսէ:

—Կրետէի պատերազմին վրայով առնուած լուրերուն հաւատարմութեան արժանի մեծ մասը ապստամբութիւնը զսպուած ու գրեթէ վերջացած ըլլալը կը ծանուցանեն, սակայն Ս. Պետերսպուրգի լրագիրը ընդհակառակն զօրացած և Օսմանեան զօրաց դէմ դրած և մինչև զանոնք վանած կը հրատարակէ: Ինչպէս որ երեկուան Փուրիէն գաղղիոյ Օրինիօն Նպաստաւոր լրագրէն առնելով զարմանալի յօդուած մը հրատարակած էր այս մասքով:

Նաև յիշեալ մայրաքաղաքէն Օգոստոս 21 քաղուած հեռագրալուր մ՝ալ Պուլղարիստանի և Ռումելիոյ սահմանագլուխները նորէն խռովութիւններ ծագած կը ծանուցանէ, մինչդեռ Պուլղարիստանի դէպքերը քննելու համար այն կողմերը զրկուած Ընգլեոյ հիւպատոսը, Ընգլեոյ արտաքին գործոց պաշտօնէին զրած տեղեկագրին մէջ կըսէ թէ "Ըյն կողմերը ապստամբութիւն եղնելու պէս տարաձայնութիւնները լոկ չափազանցութիւն են:"

Ըյս, քանի որ Օսմանեան Պետութեան հաւատարիմ պուլղար ազգը ականջները արտաքին չհախնդիր թելադրութեանց դոց պահելով, իրեն հնական աշխատասիրութեանցը կը հետևի Կայսերական Հայրախնամ Կառավարութեան քաղցր ու թեթև հովանաւորութեանը ներքև:

—Կայսերական զօրաց Կրետէի Օմալօս Նահանգին առնելուն լուրը Ըստրիոյ պինտ վերջն եկող չոգենաւներէն բերած են:

Իւնիօն անուն յունական ատպատակ շոգենաւը չէ կրցեր իր բերած մթերքը Վանտիոյ ցամաքը հանել. Նոյն շոգենաւով հետ գառնալ ուզող կամաւորները դէմ կեցեր են, միայն իրենցմէ 80 հոգի նոյն ատպատակ շոգենաւն հնձնելով, ատիպեր են զերենք Հայրատնել: Կոտացիք էին ուզերկոր Յոյն կամաւորները յորձած անդամութիւններուն և աւազակութիւններուն պատճառաւ: Յունաց կառավարութիւնն ալ կրետէ կամաւորներ զրկելու չհամարձակիր, որովհետև այն մարդիկը որ Խալքիի բանտերէն կը հանեն կրետէ զրկելու համար, Հաքը Հ՝երան կողոպտելու կելլեն եղեր: Յունաց Պատրիարքի անուն մրալայը (գնդապետ) Վանտիոյին հետ դարձեր:

Օհմալաքաքին համար ալ կըսուէին թէ քանի մ՝օրէն Յունաստան պիտի դառնայ, Կորոնեոս ալ անոր հետևէն Երթալու չպիտի ուշանայ: Ըս երկուքն ալ կը յայտնեն թէ գացող կառավարները կրետացի Յոյնք կը վըրնտեն ա՛ն տեղ և թէ ալ երենց անհնարին բան է երկար աուն կրետէ կենալ: Յունաստան փոխադրուած կաղաք անդամ սուտ կը հա՛ն Տաճկաստանի Թըշնամիներուն ձեռքը տարածուած կարծիքական կոտորածները:

Ընդհոյ Թայմ՝ղ լրագրին Ընթէնքի Թղթակցին Ըրևևեան վհճակին վրայ՝ք Կերոպական տերութենց հաղորդած յիշատակագրի մը քաղուածն ալ մտածել գիտցող արևելեան հպատակց կարծիքական անտեղութիւն մ՝է. քանզի Թանզիմաթի արդիւնքներուն ականատես են, երբ Ջանկայիշատակ Աուգեան Պահմուտ Կնքնակալին կատարած և հիմը ձլած բարեկարգութենց ալ մէկ մասը վայելած և Կորին արժանաժառանգ Յաջորդին օրով լիով վա՛յելու ալ քաջայոյս են. իսկ հպատակաց տրտունջին գալով, գուցե Ոտսմանեան հպատակաց հաւասար չըլ՝ալ . . .

Ոտսմանեան և Օսմանեան բարեկարգութեան Մեծ Հիմնադրաց ժամանակի տարբերութիւնը, առջինին առանց օրինակ նահ օրտաքին օժանդակութեամբ երկրորդին անձիւ նեղքին և արտաքին արդելից չջոփ. կութեամբ կատարածներն կարելի է հաւասարցնել. թէ որ անարատ խղճիւ գատուի . . .

Մարդիկ իրենց նմանին գործքը խոշորացոյցով կը դիտեն, բնական եղած բան մ՝է իրենց. սակայն բարի կամք ունցող սիրոյն պատճառաւ բարեմասնութիւնները մեծ կը տեսնէ և ապէկ կամք չունցողն ալ տեսչութեան պատճառաւ չարամասնութիւնները: Ինչու համար զարմանանք Մեծ Պետութեանց մէկուն և միւսին տարբեր տեսութեանց վրայ, քանի որ մարդիկ են այս կամ այն ազատ կամաց տէր . . .

—Ալ Երջին հեռագրալուր մը բոլոր Սպանիան պատերազմական վիճակի մէջ դրուած կը ծանուցանէ:

ԾՐԱԳԻՐ
ԵՐՈՒՐԴ
ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԱՆՈՒԹԻՒՆ ՎԵՆՆԷՑԻ

Ով որ կուզէ փոքր զոհողութեամբ հարստացնող գումար մը ձեռք ձգել. թող փութայ գալ պահճէ գտիւ ճատտէսի մեծ մաքսին քով թիւ 26 Գ. Խարաշեան և Գ. Երկանեան ընկերացց գրասենեակը, ուր կը գտնուի Վենետի Հ՝թաց Լօզ անուն հռչակեալ վիճակախաղութեան տոմսակները, որք Երզոպիոյ երեսին սեզանաւորնեբուն ստորագրութեամբ և Ըս տրիոյ էրութեան կնքովը վաւերացեալ ըլ՝ալուն համար ամէն տեսակ ապահովութիւն կընծայեն հասարակութեան: Մէկ տոմսակին գինը 30 զուրուշ հինդնոց է:

Յիշեալ վիճակահանութիւնը յառաջիկայ Օգոստոս 20 Սեպտեմբեր 1ին պիտի քաշուի Վենետի մէջ, և հետևեալ գումարները պիտի վաստրկուին:

1	տոմսակ		200.000	Ֆիորին
1	,,		50.000	,,
1	,,		15.000	,,
1	,,		10 000	,,
2	,, 5000	ական	10 000	,,
3	,, 2000	,,	6 000	,,
6	,, 1000	,,	6 000	,,
15	,, 500	,,	7.500	,,
30	,, 400	,,	12.000	,,

Հասյն Հասյն

Վաստկողները 110 ական Ֆիորին պիտի տան անդանաւորին, իսկ չվաստկող առմանկները վիճակահանութենէն վերջը արժէք չունին:

Ուզողը պէտք է փութայ առնելու մինչ ի 31 Օգոստոս 1867 ըստ Երզոպացւոց, ուրկից անդին ալ չծախուիր, վասն զի վիճակահանութիւնը անհրաժեշտ Կեպտեմբեր 1ին պիտի քաշուի ի Վենետիկ:

Վաստկող թիւերը թէ լրագրոյս միջոցաւ և թէ մանաւանդ յայտարարող թեամբ պիտի հրատարակուին և ընդհանուր հասարակութեան ծանուցուին:

Վաստկուած գումարը որ և է քաղաքի մէջ ձեռք բերել դիւրին է թէ պանքային վեղձ՝ալ տալով 0/0 ին 6 տոկոսնոք և թէ ընկերութեանս դիմելով, որ կը խոստանայ այս ա՛ն ին հարկ եղած ծառայութիւնը մատուցանել պէտք ունցող բախտաւորին:

Ըյս տեսակ վիճակահանութիւնք Վենետի մէջ տարին մէկ քանի անգամ տեղի ունենալուն համար, սոյն ընկերութիւնն ալ կը խոստանայ որչափ ատենց տոմսակներէն լրիվ սալ և քաշուելիք ժամանակը, գինը և կարևոր տեղեկութիւնները ամէն անգամ հրատարակել ի գիտութիւն Ընդհ. հասարակութեան:

Յիշեալ տոմսակներուն մայրն համարուող և փոխարէնը երկաք չկորսուելէ զատ տարին հինգ անգամ ալ հինգ գումարներ վաստկելու հնարաւորութիւն եղող Վօզ անուանեալ տոմսակներէն ալ ընդհանրութեան այս անգամ ծերել տուած ըլ՝ալով և ուրիշ վիճակահանութիւններ ալ գտնուելով ամէն ընդարձակ տեղեկութեան փափաքողը վերոյիշեալ գրատեղեակը կը հրաւիրուի:

—o—

ԳՐԱՄԱՑ ԸՐԹՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

	Ղուրուշ Արեթ.	Ղուրուշ Գինձ
Օսմանեան լիրա Արեխիկ	103 ¼	111
Քսանոց արծաթ	20 ½	22
Քօնսօլիտէ	33 ⅝	

ԽՄԲԱԳԻՐ ՏՆՕՐԷՆ
ԿԵՐԾՈՂՑ ՉՈՒԽԸ ՄՆԱՑ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՊԱԳՐԱՊԱՏ
ՅԵՐՑԻԹԻՆ Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ